

Den 11. februar 2000 afgav jeg min endelige rapport om min inspektion den 18. august 1999 af Arresten/detention i Qaqortoq.

I rapporten anmodede jeg om udtalelser fra stationslederen, Politimesteren i Grønland og Justitsministeriet.

Med Justitsministeriets brev af 14. juli 2000 modtog jeg udtalelser af 6. april og 7. juni 2000 fra henholdsvis stationslederen og politimesteren. I sin udtalelse har Justitsministeriet henholdt sig til politimesterens udtalelse.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad pkt. 5. Vejledning om alkoholafvænning

I rapporten henstillede jeg til politimesteren at overveje i dagsbefaling I nr. 45 at indføre en forpligtelse til at give vejledning om mulighederne for alkoholafvænning og –behandling for personer som har været tilbageholdt på grund af spirituspåvirkethed, når de forlader politistationen.

Politimesteren har i udtalelsen af 7. juni 2000 anført følgende:

”...

Uagtet der ikke i Grønland findes alkoholambulatorier tilbyder det offentlige i dag flere behandlingsmuligheder mod alkoholmisbrug, hvorfor jeg er enig med Ombudsmanden i, at det vil være hensigtsmæssigt, om politiet i Grønland – ligesom politiet i Danmark – vejleder personer der har

været tilbageholdt på grund af spirituspåvirkethed om muligheden for alkoholafvænning – og behandling.

Jeg har i den anledning rettet henvendelse til Grønlands Hjemmestyre, Sundhedsdirektoratets Forebyggelseskontor, Paarisa, der telefonisk har tilkendegivet at man kan støtte et sådant initiativ. Direktoratet har videre tilkendegivet, at man vil undersøge, hvorvidt der allerede i dag findes materiale, der indeholder den fornødne vejledning, og som umiddelbart vil kunne fremsendes til de respektive distrikter med henblik på udlevering til personer, der har været tilbageholdt på grund af spirituspåvirkethed. Såfremt der ikke forefindes relevant materiale har Direktoratet tilkendegivet, at man gerne deltager i udarbejdelsen af en vejledningsfolder, hvor muligheden for alkohol-[afvænning] og behandling nærmere beskrives.

...”

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad pkt. 7.1.

I rapporten anmodede jeg om nærmere oplysninger om grundlaget for indsættelsen af en person i arresten/detentionen den 31. juli 1999.

Politimesteren har i udtalelsen oplyst følgende:

”...

Det fremgår af stationslederens udtalelse af 6. april 2000, at indsættelsen af den pågældende person i detentionen blev foretaget af beskyttelseshensyn, idet vedkommende blev vurderet som selvmordstruet.

Jeg har forstået stationslederens udtalelse således, at den pågældende blev frihedsberøvet administrativt med hjemmel i ’generalfuldmagten’ i retsplejelovens kap. 1, § 17, stk. 1, der svarer til bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 108. Jeg har endvidere forstået stationslederens udtalelse således, at den pågældende ikke blev fremstillet for en læge forinden indsættelsen i detentionen.

Idet det synes at være almindelig anerkendt i såvel teori som praksis, at politiet med hjemmel i ’generalfuldmagten’ (eller eventuelt med hjemmel i retssædvane eller nødretlige grundsætninger) har beføjelser til – også uden for strafferetsplejen – at iværksætte midlertidig frihedsberøvelse til afværgelse af fare for orden eller sikkerhed, herunder den pågældendes egen sikkerhed, giver grundlaget for indsættelsen mig ikke anledning til bemærkninger.

Jeg kan i øvrigt supplerende tilføje – som også bemærket af Ombudsmanden på rapportens side 13 – at jeg foranlediget af en konkret sag (Justitsministeriets j.nr. 1998-1119-0145), hvorunder en detentionsanbragt begik selvmord, pr. 1. september 1999 foretog en ændring af min dagsbefaling I, nr. 45, hvorved det blev præciseret, at en person, hvis der er mistanke om, at den pågældende kan være selvmordstruet, **altid** skal fremstilles for en læge til vurdering inden indsættelsen, jf. pkt. 2, litra f, stk. 2. Ændringen af dagsbefalingen blev i øvrigt indskærpet overfor distrikterne ved min cirkulæreskrivelse nr. 50 af 3. september 2000 [skal være 3. september 1999; min bemærkning], der vedlægges i kopi.

Jeg har i øvrigt noteret mig, at stationslederen i henhold til den afgivne udtalelse har gennemgået den nævnte cirkulæreskrivelse med sit personale.
...”

Jeg foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 7.2.

I rapporten anmodede jeg om oplysning om hvorvidt der i et antal sager var forholdt i overensstemmelse med dagsbefaling, pkt. 2, litra c, stk. 1.

Politimesteren har i udtalelsen anført følgende:

”...

Reglerne om visitation af personer der indsættes i politiets detentioner i Grønland findes i min dagsbefaling I, nr. 45, pkt. 2c, stk. 1 og 2. Denne bestemmelse svarer i det væsentligste til § 13, stk. 1 og § 13, stk. 3 i Rigspolitechefens kundgørelse II, nr. 55 om detentionsanbringelsen af spirituspåvirkede personer, idet min dagsbefaling dog dels ikke indeholder krav om, at der ved visitationen, som hovedregel, bør medvirke to polititjenestemænd, som hver for sig skal foretage en fuldstændig undersøgelse af den tilbageholdte, dels ikke foreskriver, at visitationen skal ske i overværelse af en vagthavende.

Efter stk. 1 i bestemmelsen i min dagsbefaling – der tager sigte på, at undgå at den tilbageholdte under indsættelsen volder skade på sig selv – fremgår, at den anholdte (tilbageholdte) inden indsættelse i detentionen skal underkastes en visitation. Det er endvidere søgt præciseret, hvor omfattende og hvordan visitationen skal foretages, herunder hvordan personalet skal forholde sig med hensyn til fund af farlige genstande.

Bestemmelsens stk. 2 foreskriver, hvordan personalet skal forholde sig med hensyn til genstande, der fratages en tilbageholdt. Det fremgår af bestemmelsen, at effekter, der fratages en tilbageholdt, skal holdes adskilt fra effekter, der tilhører andre tilbageholdte, og at der for så vidt angår penge og værdigenstande, skal ske notat herom, f.eks. i anholdelsesprotokollen.

Det fremgår af stationslederens udtalelse af 6. april 2000, at han – på baggrund af en gennemgang af anholdelsesprotokollen, døgnrapporten samt andre relevante dokumenter vedrørende de i distriktets detention indsatte i perioden fra 2. juni 1999 til den 16. august 1999 – må konkludere, at der ikke fremgår oplysninger om, hvorvidt de anholdte/tilbageholdte er frataget penge og/eller værdigenstande. Jeg har i øvrigt forstået stationslederens udtalelse således, at han – ligesom ombudsmanden, og i øvrigt også undertegnede – finder, at det må have formodningen imod sig, at ingen af de anholdte/tilbageholdte har haft penge og/eller værdigenstande på sig ved anholdelsen/tilbageholdelsen.

Det fremgår videre af stationslederens udtalelse, at han på denne baggrund har indskærpet notatpligtens overholdelse for personalet. Stationslederen har efterfølgende hertil fremsendt en blanket, der har til formål at sikre notatpligtens overholdelse, og som distriktet har taget i brug pr. 10. april 2000. Blanketten vedlægges i kopi.

Stationslederen har overfor undertegnede telefonisk supplerende oplyst, at distriktet i øvrigt har foretaget visitation i overensstemmelse med dagsbefalingens bestemmelser herom. Han har herunder særlig præciseret, at der altid sker visitation af anholdte/tilbageholdte forinden indsættelse i detentionen, og at eventuelle værdigenstande altid fratages de pågældende forinden indsættelsen.

Jeg kan supplerende tilføje, at jeg foranlediget af ombudsmandens bemærkninger vedrørende dette punkt agter at udsende en cirkulæreskrivelse, hvorunder dagsbefalingens bestemmelser om visitation, herunder særligt notatpligten, vil blive indskærpet. Med henblik på at sikre notatpligtens overholdelse agter jeg endvidere, at indføre en blanket med et indhold stort set svarende til den blanket, der er udarbejdet af politiet i Qaqortoq, og som alle distrikter herefter vil blive pålagt at føre. Blanketten vil indgå som et bilag til dagsbefaling I, nr. 45, som jeg i øvrigt agter at ændre, idet pkt. 2 c, stk. 2, 2. pkt. vil blive affattet som følger:

'Penge og værdigenstande skal noteres på blanket PG...'

I forbindelse med sommerens inspektioner af alle politikredsens distrikter vil det i øvrigt nærmere blive undersøgt, hvorvidt notatpligten overholdes. Endelig vil emnet blive gjort til genstand for særskilt behandling på det førstkommende stationsledermøde, der afholdes i oktober 2000.

...”

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad pkt. 7.5.

I rapporten anmodede jeg om oplysning om hvorvidt der i et antal sager var foretaget tilsyn, og i bekræftende fald på hvilken måde. Jeg anmodede også om oplysning om hvorvidt der internt er fastsat retningslinier for udførelsen af tilsyn.

Politimesteren har oplyst følgende:

”...

Jeg har forstået stationslederens udtalelse sådan, at der er foretaget tilsyn i alle de sager, som ombudsmanden har gennemgået for perioden fra den 2. juni til den 16. august 1999, men at der beklageligvis ikke er påført døgnrapporten oplysninger herom. Det er beklageligvis således ikke muligt konkret at oplyse i hvilket omfang der er foretaget tilsyn, ligesom det ikke er muligt at oplyse, hvordan tilsynene er foretaget.

Stationslederen har supplerende telefonisk oplyst, at tilsynenes hyppighed generelt er afgjort på baggrund af en konkret vurdering af den enkelte indsattes tilstand, og at tilsynene er sket ved fysisk kontrol, samt udenfor arbejdstid tillige under anvendelse af monitor, dels fra arrestforvarerens bolig og dels fra den såkaldte 'politibolig', der er nabobolig til arresten. Stationslederen har endelig oplyst, at der ikke lokalt er fastsat retningslinier for udførelse af tilsyn.

For så vidt angår udstrækningen af detentionsopholdet for personer, der i perioden fra den 2. juni til 16. august 1999 alene er anholdt på grund af spirituspåvirkethed har stationslederen fremsendt kopi af anholdelsesprotokollen for den relevante periode. Heraf fremgår, at i alt 17 personer har været indsat i detentionen alene på grund af beruselse. Udstrækningen af detentionsanbringelserne varierer fra 10 minutter til 15 timer og 45 minutter. 6 af anbringelserne har haft en varighed på over 10 timer. Det er på baggrund af det foreliggende materiale ikke muligt at udtale sig om, hvor spirituspåvirkede de anbragte har været ved indsættelsen.

Jeg finder det ligesom Ombudsmanden for meget beklageligt, at tilsyn – på trods af bestemmelsen i dagsbefalingens pkt. 2, litra 1 – ikke er noteret i de af Ombudsmanden gennemgåede sager. Som også bemærket af ombudsmanden udsendte jeg den 3. september 1999 en cirkulæreskrivelse vedrørende indsættelse af og tilsyn med personer, der indsættes i politiets detentioner, hvorved det overfor distrikterne bl.a. blev indskærpet, at døgnrapporten altid skal tilføres bemærkning om udført tilsyn. Endvidere blev det indskærpet, at anbringelse af spirituspåvirkede personer i detentionen, kun må ske i tilfælde, hvor det skønnes strengt nødvendigt.

Indholdet af cirkulæreskrivelsen blev endvidere gennemgået på det seneste stationsledermøde, der blev afholdt i oktober 1999.

Foranlediget af en konkret kriminel sag blev det endvidere ved samme lejlighed indskærpet dels, at enhver der anholdes, skal løslades, så snart begrundelsen for anholdelsen ikke længere er til stede jf. herved rpl. kap. 6, § 16, stk. 1, dels at det forudsætningsvis må antages at følge af retsplejelovens § 13, stk. 4, at der skal være proportionalitet mellem anholdelsens udstrækning og sagens betydning. Det blev endelig i den forbindelse, og under henvisning til dagsbefaling I, nr. 45, pkt. 4, præciseret, at der også gælder er krav om proportionalitet i de tilfælde, hvor frihedsberøvelsen af en beruser sker administrativt således, at frihedsberøvelsen dels skal være rimeligt begrundet, og dels ikke må udstrækkes længere end den indsattes tilstand kræver det.

Uagtet jeg således har grund til at formode, at distrikterne efter september 1999 overholder notatpligten for så vidt angår tilsyn, agter jeg – foranlediget af Ombudsmandens bemærkninger – at lade den ovenfor under pkt. D tidligere omtalte blanket indeholde yderligere en rubrik, hvorunder hvert tilsyn med den detentionsindsatte skal noteres. Jeg agter endvidere at pålægge distrikterne at opbevare blanketterne på en særskilt mappe. Min dagsbefaling vil blive ændret i overensstemmelse hermed, idet pkt. 2 1 vil blive affattet som følger:

’Når tilsyn med detentionsanbragte personer er foretaget, skal det med angivelse af klokkeslæt og underskrift eller initialer på blanket PG ... anføres, at tilsynet er ført.’

Endelig agter jeg at lade blanketten indeholde dels en rubrik, hvor graden af spirituspåvirkethed ved indsættelsen – for så vidt angår personer, der tilbageholdes på grund af spirituspåvirkethed – kan anføres, dels en rubrik, hvor det kan anføres, hvorvidt den pågældende har været fremstillet for en læge forinden indsættelsen.

I forbindelse med sommerens inspektioner af politikredsens distrikter vil det i øvrigt nærmere blive undersøgt, hvorvidt notatpligten med hensyn til tilsyn overholdes. Endelig vil emnet blive gjort til genstand for særskilt behandling på det førstkommende stationsledermøde, der afholdes i oktober 2000.

...”

Jeg tager et oplyste til efterretning.

Ad pkt. 8. Opfølgning

Jeg betragter herefter sagen om inspektion af Arresten/detentionen i Qaqortoq som afsluttet.

Ad pkt. 9. Underretning

Denne opfølgingsrapport sendes til stationslederen, Politimesteren i Grønland, Justitsministeriet og Folketingets Retsudvalg.

Inspektionschef
Lennart Frandsen